

Utrikesförvaltningens strategiska prioriteter

Målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att stärka Finlands internationella ställning, trygga vår självständighet och territoriella integritet, förbättra finländarnas säkerhet och välfärd och att upprätthålla ett fungerande samhälle. En ekonomi på hållbar grund och internationell konkurrenskraft stöder dessa mål. Finland utövar en aktiv bilateral och multilateral utrikes- och säkerhetspolitik.

I en värld av ömsesidigt beroende främjar Finland en hållbar utveckling samt internationell stabilitet, fred, demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och jämlikhet. Finland påverkar målinriktat sin omvärld som en del av den nordiska, europeiska och internationella gemenskapen.

Omvärlden

Den kraftigt förändrade omvärlden ger Finland både nya möjligheter och allvarliga orosmoment. Stater och andra aktörer är allt närmare och mångsidigare knutna till varandra och beroende av varandra. Maktförhållandena mellan dem förändras ständigt. Respekten för universella värden sviktar. Den internationella säkerhetssituationen har ur europeiskt perspektiv försvagats de senaste åren. Karaktäristiskt för den förändrade omvärlden är att förändringarna sker snabbt och oförutsebart.

Medvetenheten om de problem som påverkar hela världen ökar. När det gäller hållbar utveckling och klimatpolitik har man lyckats åstadkomma nya globala åtaganden. De internationella institutionernas funktionsförmåga är dock begränsad i förhållande till förväntningarna och det finns ett tryck på tillvägagångssättet med överenskomna regler som följs.

Befolkningsutvecklingen och migrationen, liksom den så kallade fjärde revolutionen – den teknologiska utvecklingen medräknad, särskilt digitaliseringen, ekonomins globalisering och internationella värdekedjor – påverkar Finland både direkt och indirekt. Samtidigt ökar åtgärderna som begränsar världshandeln, och inåtvändheten. Klimatförändringen, naturresursernas tillräcklighet, matsäkerheten och fattigdomen, liksom ändringarna i energiproduktionen inverkar på den globala omvärlden. Miljoner människor på olika håll i världen har fått ett bättre liv, men utvecklingen är ojämnt fördelad. I många länder begränsar regeringen demokratiska institutioners verksamhet och inskränker de mänskliga rättigheterna. Polariseringen som utvecklas mellan och inom samhällen ökar risken för konflikter. Svåra och ofta utdragna konflikter och extrema rörelers aktiviteter förvärrar säkerhetsläget och hindrar många länders utveckling.

Terrorismen är ett allvarligt internationellt problem. Konflikter, fattigdom och följderna av klimatförändringen medför ökat flyktingskap och behovet av humanitärt bistånd växer sig allt större. Allt detta ökar också de västliga demokratiernas sårbarhet. Behovet av ett effektivare internationellt samarbete har ytterligare ökat.

Säkerhetssituationen i Europa och Östersjöregionen har försämrats. De ryska aktionerna i Ukraina har förändrat den säkerhetspolitiska miljön. Ryssland har ökat sin militära närvaro och aktivitet också i Finlands närområden. Ryssland utmanar hela det västliga samhället vilket kräver

beslutsamma åtgärder som svar, också i EU. Samtidigt måste man upprätthålla goda diskussionsförbindelser för att dämpa spänningarna.

Europeiska unionen är den viktigaste operativa ramen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och en viktig säkerhetsgemenskap. EU:s verksamhet präglas av processen för Storbritanniens utträde och den interna politiska utvecklingen i många medlemsländer samt av ambitioner att göra EU effektivare. Migrationsrörelsen och hotet om terrorism och radikalisering ökar förväntningarna på EU:s funktionsförmåga. Samtidigt finns det i EU en vilja att utveckla unionen och intensifiera samarbetet, exempelvis inom säkerhets- och försvarspolitiken.

I och med förändringarna i omvärlden blir de nordiska kontakterna och samarbetet särskilt mellan Finland och Sverige och det transatlantiska samarbetet tätare. I Nato har stärkt avskräckande effekt och kollektivt försvar fått central betydelse. Detta påverkar också utvecklingen av Finlands och Sveriges Nato-partnerskap. Natos närvaro och verksamhet stabiliserar säkerhetssituationen i Östersjöområdet.

Öppna frågor finns det med avseende på hur Förenta staternas roll utformar sig. Kina och Ryssland försöker öka sitt inflytande. Den politiska utvecklingen i västra Balkan orsakar osäkerhet. Också situationen i Turkiet har blivit instabilare. Utvecklingen i Europas östra grannskap är på många sätt öppen och i det södra grannskapet är läget fortsatt instabilt.

Utrikesförvaltningens strategiska prioriteter 2018-2022

1. Utrikesförvaltningen främjar Finlands och finländarnas säkerhet och välfärd genom att arbeta till förmån för Finland, dess närområden och för internationell säkerhet och stabilitet.

Utrikesförvaltningens mål är ett enat, starkt och handlingskraftigt EU som särskilt fokuserar på tillväxt och säkerhet. De 27 kvarstående medlemsländerna i EU har inlett ett utvecklingsarbete som förutsätter aktiv påverkan från Finlands sida, också i EU som säkerhetsgemenskap. Konkreta resultat behövs särskilt för att fördjupa den inre marknaden, främja frihandel, stärka EU:s yttre åtgärder och försvarsgemenskap och för att hantera migrationsrörelsen.

Utrikesförvaltningen arbetar för Östersjöområdets stabilitet, säkerhet och välfärd. Utrikesförvaltningen fördjupar det praktiska samarbetet särskilt med Sverige. Det nordiska samarbetet utnyttjas i hanteringen av både regionala och internationella utmaningar.

Utrikesförvaltningen intensifierar det politiska och ekonomiska samarbetet med Förenta staterna. Nato är en viktig aktör som främjar den transatlantiska säkerheten. Utrikesförvaltningen utvecklar samarbetet mellan Finland och Nato på ett övergripande sätt.

Stabiliteten och den ekonomiska potentialen i Arktis främjas i samarbete med staterna i regionen. Ordförandeskapet i Arktiska rådet (2017–2019) utnyttjas både för att etablera rådets ställning och för att driva Finlands nationella intressen.

Utrikesförvaltningen bygger upp samarbete och upprätthåller en dialog med Ryssland. Utrikesförvaltningen utövar aktivt inflytande över Europeiska unionens gemensamma riktlinjer för

Ryssland som utgör grunden för Finlands verksamhet. Förutsättningen för att samarbetet mellan EU och Ryssland ska bli bättre är att Ryssland följer internationell rätt och sina andra internationella åtaganden.

Utrikesförvaltningen deltar i arbetet för att lösa konflikter och återuppbygga samhällen med hjälp av krishantering, fredsbygge och utvecklingsamarbete. Utrikesförvaltningen stärker fredsmedling och dialog som säkerhets- och utrikespolitiska prioriteter. En viktig del av detta arbete är att bygga upp demokrati, god förvaltning och kriställighet i sköra stater, särskilt inom den zon som sträcker sig från Afghanistan till Sahel. Stöd till en demokratisk och hållbar utveckling kan förhindra kriser och påtvingad migration. Utrikesförvaltningen bereder sig för oväntade händelser, såsom naturkatastrofer och andra humanitära kriser, och deltar i lindrandet av följdverkningarna.

Betydelsen av kopplingen mellan yttre och inre säkerhet har vuxit och tar sig uttryck i terrorismbekämpning och reaktioner på cyber- och hybridhot. Utrikesförvaltningen deltar i det internationella samarbetet för att bekämpa terrorism och försvaga växtunderlaget för extrema rörelser. Kampen mot terrorismen kräver ett sömlöst samarbete mellan olika aktörer, däribland intensifierat samarbete med EU:s partnerländer. Utrikesförvaltningen arbetar för att bekämpa hybridhot och stärka den nationella kriställigheten genom internationellt samarbete. Utrikesförvaltningen deltar i bekämpningen av cyberhot och främjar stabilitet, säkerhet och fritt umgänge i den digitala miljön.

Genom att satsa på vapenkontroll främjar utrikesförvaltningen den regionala och globala säkerheten. Utrikesförvaltningen arbetar för att förhindra olaglig handel med vapen och spridning av massförstörelsevapen.

De operativa prioriteterna Arktisregionen, säkerheten kring Östersjön, stärkt samarbete mellan Finland och Sverige, transatlantiskt samarbete och fredsmedling tas konsekvent i beaktande i all verksamhet.

2. Utrikesförvaltningen främjar ett regelbaserat internationellt system.

Utrikesförvaltningen arbetar för att stärka det folkrättsbaserade internationella systemet och fördjupa det regelbaserade samarbetet. Det är viktigt för Finland att de internationella relationerna grundar sig på gemensamma, särskilt FN-stadgans och OSSE:s mål och principer.

I utrikesförvaltningens arbete prioriteras stärkande av EU:s enhetlighet och funktionsförmåga med stöd av våra gemensamma värden. En utveckling av EU som säkerhetsgemenskap och en vidareutveckling av unionens yttre handlingsförmåga stärker också Finlands egen ställning. Ett enhetligt EU är det effektivaste sättet att främja universella värden, hållbar utveckling och säkerheten i Europa.

Utrikesförvaltningen arbetar för ett sådant fördragsbaserat internationellt system som det finländska samhällets välfärd, däribland företagens funktionsförutsättningar, grundar sig på.

3. Utrikesförvaltningen främjar Finlands tillväxtfrämjande öppna ekonomiska förbindelser och stöder finländska företags deltagande i internationell handel och värdekedjor.

Utrikesförvaltningen arbetar för ett öppet ekonomiskt umgänge och lösningar som stöder liberaliseringen av handeln och EU:s handelsavtal som är viktiga förutsättningar också för Finlands allt mera omfattande handelsförbindelser och Finlands välfärd när den internationella omvärlden förändras. Utrikesförvaltningen stöder Finlands export genom att inverka på affärsmiljön och bekämpa handelshinder.

Utrikesförvaltningen stöder finländska företags deltagande i internationella värdekedjor och partnerskap som grundar sig på innovativ kompetens. Vidare stöder utrikesförvaltningen finländska aktörers deltagande i internationell upphandling, utvecklingssamarbetsprojekt som finansieras av Finland och digitaliseringssamarbete och arbetar för sin del för att locka investeringar till Finland.

Med alla dessa handelsekonomiska åtgärder vill utrikesförvaltningen främja en hållbar utveckling i Finland och globalt. Utrikesförvaltningen arbetar för att stärka hållbar utveckling i utvecklingsländerna också genom att stärka grunden för ekonomin, arbetstillfällena, näringar och beskattningsförmåga.

4. Utrikesförvaltningen arbetar för att stärka de mänskliga rättigheterna, jämlikheten och demokratin.

Utrikesförvaltningen främjar de mänskliga rättigheterna, jämställdhet, likabehandling och stöd för delaktighet som ett element i det globala ansvaret. En väsentlig del av detta arbete är att försvara och vidareutveckla folkrätten och människorättsnormerna, bland annat för att få slut på straffriheten.

Utrikesförvaltningen intensifierar sitt arbete för att stärka flickors och kvinnors ställning och rättigheter, också genom att stödja internationella aktörers arbete både med hjälp av påverkansarbete och genom resursering. Jämlikhet understöds också med ett regelverk för öppen internationell handel.

Utrikesförvaltningen arbetar globalt för att stärka demokratin och funktionsförmågan i samhällena.

Utrikesförvaltningen tillhandahåller sina samarbetspartner med information och erfarenheter från det finländska samhällets egen utveckling och egna tillvägagångssätt. En del av detta arbete är att stärka utbildning och utbildningskapacitet genom att erbjuda Finlands eget kunnande.

Utrikesförvaltningen arbetar för att EU:s medlemsstater fullt ut ska åta sig att följa grundfördragen och där uttryckta värden – såsom frihet, folkmakt, respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter samt rättsstatsprincipen.

5. Utrikesförvaltningen främjar genomförandet av Agenda 2030 och arbetar för att bekämpa klimatförändringen.

Finland har förbundit sig att bära sitt globala ansvar i genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Utrikesförvaltningens alla prioriteter främjar uppnåendet av målen i Agenda 2030. Hållbar utveckling främjas också genom utrikesförvaltningens verksamhetsätt såväl i ministeriet som i beskickningarna.

Utrikesförvaltningen främjar genomförandet av klimatkonventionen och deltar i det internationella samarbetet för att begränsa klimatförändringen och främja anpassningen till den, också via EU:s energi- och klimatdiplomati. Vidare stärker utrikesförvaltningen en miljömässigt hållbar utveckling i tillväxtländerna genom att stödja program inom området i dessa länder, delta i internationell klimat- och miljöfinansiering och i normativt arbete.

Utrikesförvaltningen stöder hållbar utveckling genom att arbeta för att stödja export av, innovationer och investeringar i finländsk cleantech-kompetens och stärka forsknings- och innovationsverksamhet. Utrikesförvaltningen främjar lösningar för ren energi och cirkulär ekonomi.

Genom samarbetet kring Arktis främjas såväl säkerhet, miljö- och klimat- som handelsekonomiska aspekter för att stärka välfärden både i den arktiska regionen och globalt.

6. Utrikesförvaltningen står till tjänst.

Utrikesförvaltningen betjänar hela statsförvaltningen, allmänheten, företag, organisationer, medierna och andra samarbetspartner. Utrikesförvaltningens verksamhet lutar sig mot det täckande och smidiga beskickningsnätverket vars kanaler och redskap måste utnyttjas fullt ut.

En omvärld i snabb förändring kräver att utrikesförvaltningen har effektiv framsyn, följer upp, analyserar, delar information och använder resurserna smidigt. Mångsidig kompetens gör det möjligt att främja Finlands mål och bättre hantera riskerna som en del av den övergripande säkerheten i förhållanden som kan ändras mycket snabbt. Fokus ligger i att stärka Finlands och utrikesförvaltningens egen kriställighet.

Ett centralt verktyg för påverkan inom utrikesförvaltningen är en effektiv bilateral och multilateral diplomati på olika nivåer som bygger på stark kompetens och täta nätverk. Utrikesförvaltningen fäster allt större uppmärksamhet vid att utnyttja digitaliseringen, däribland sociala medier som verksamhetsfält.

Utrikesförvaltningen betjänar företagen. Arbetet som syftar till att operationalisera Team Finland-strukturerna är centralt. Beskickningschefernas roll och ansvar som landschefer för Team Finland ska förtydligas. Beskickningarnas exportfrämjande roll ska stärkas och grunda sig på tät samverkan med Business Finland-organisationen. Den praktiska exportfrämjande kompetensen i utrikesförvaltningen utvecklas målmedvetet.

Det är ett allt större antal finländare som använder utrikesförvaltningens tjänster för allmänheten och de konsulära tjänsterna. En organisk del av utrikesförvaltningens dagliga service utgör bland annat resesäkerheten och förbättrandet av den, hjälp till nödställda finländare utomlands, utfärdande av visum och pass, handläggning av dödsfall, inrese- och familjeåterföreningsärenden osv. De tjänster som ingår i utrikesförvaltningens uppgifter ska vara en positiv faktor i konkurrensen om internationella förmågor som överväger att flytta till Finland. Utrikesförvaltningens tjänster till allmänheten ska utvecklas genom att beakta den reformerade lagen om konsulära tjänster.

De finländska intressena främjas med effektiv kommunikation och arbete med Finlandsbilden. I utrikesförvaltningen utgår arbetet med Finlandsbilden från Finland som en rättsstat som lutar sig

mot den västliga värdegrunden och som en jämlik, dynamisk nordisk välfärdsstat vars viktigaste politiska referensgrupp är Europeiska unionen. De externa ekonomiska relationerna främjas genom att lyfta fram finländskt kunnande, förmågor, fenomen, kultur och styrkor i samhället.

Utrikesförvaltningen kommunicerar på ett modernt sätt. Det viktiga är att hela utrikesförvaltningens kommunikationsberedskap förbättras.